

Др Милан Мијалковски, пуковник

Синтагма „међународни тероризам“ је у веома широкој употреби. Многи аутори под њом подразумевају терористичке акте у које је уплетено више држава, који прелазе границе две и више држава или који се изводе као напад на међународно добро.

Аутор заступа став да тероризам треба првенствено одређивати према носиоцу и, на основу тога, доказује постојање две врсте терористичких субјеката: један је држава а други недржавни субјекат.

Уважавајући чињеницу да је међународна заједница оличена у Организацији уједињених нација, аутор указује на то да се светска организација не експонира као терористички субјекат, па одбацује могућност постојања „међународног тероризма“. Међутим, аргументовано указује на покушаје држава хегемона да своје агресорске активности против суверених држава прикажу као вољу међународне заједнице и закључује да је такав преседан велика опасност по светски мир.

Увод

О тероризму се одувек, а посебно у садашње време, много говори и пише. Иако се под тероризмом подразумева организовано насиље у политичке сврхе којим покушава да се застраши и сломи отпор онога против кога се примењује, у науци не постоји општеприхваћена дефиниција тог појма. За то постоје бројни разлози. Несумњиво, основни разлог је превиђање суштине процеса тероризма чију осовину чине два субјекта – носилац и жртва. Уместо доследног уважавања тог критеријума у дефинисању тероризма, у пракси се подједнако уважавају остали елементи – мотив, облици испољавања, место извођења, последице, и други.

Последице неселективног обухвата структурних елемената појма тероризма, између осталог, огледају се у наглашеној употреби термина „међународни тероризам“. Критичка анализа тог појма указује на његову неодрживост. Реч је о томе да није регистрован ниједан терористички акт који је припремила и извела међународна заједница. С друге стране, евидентни су бројни најбезобзирнији покушаји држава хегемона да своје терористичке активности против суверених држава, ради њиховог поробљавања, прикажу као вољу међународне заједнице. Дакле,

део међународне заједнице (поједине државе или савез држава) толико је бескрупулозан да своје агресорске операције приписује целокупној међународној заједници.

Класификација тероризма

У стручној и другој литератури постоје бројне и разноврсне поделе и класификације тероризма. Класификација тероризма је изведена на основу уважавања различитих критеријума – носиоца, жртве, циљева, простора, начина испољавања, употребљених средстава итд. Према томе, аутори су изведене класификације тероризма означили као врсте, видове, облике или категорије, при чему су користили и многе синтагме, што отежава сагледавање суштине како тероризма уопште тако и појединих његових врста.

У *Политичкој енциклопедији* терор је разврстан на унутрашњи, међународни и индивидуални терор.¹ Државни тероризам је један од начина вођења специјалног рата једне државе против друге. Тероризам може да буде међународни и унутрашњи,² и то је једна од основних подела тероризма. Уобичајени су следећи видови тероризма: држава против државе, држава против недржавног субјекта, недржавни субјекат против државе и недржавни субјекат против других недржавних субјеката. Најупечатљивије врсте тероризма, које се у последње време најчешће и испољавају јесу: националистички, религиозни, превратнички или идеолошки и емигрантски тероризам.³ Могуће је идентификовати три категорије политичког тероризма – револуционарни, предреволуционарни и репресивни тероризам.⁴ Такође, тероризам може да се подели на револуционарни, подреволуционарни и државни тероризам.⁵ У последње време најчешће се испољавају следеће врсте тероризма: националистички, религиозни, избеглички и револуционарни.⁶ Условно речено, постоје пет основних врста тероризма: емигрантски, сепаратистичко-националистички, тероризам национално-револуционарних герилских покрета, фанатично-религиозни и тзв. међународно-револуционарни тероризам.⁷ Савремени облици испољавања тероризма су међународни и унутрашњи тероризам,⁸ а постоји и разврставање тероризма на политички, градски, сеоски, левичарски, десни итд.

¹ *Политичка енциклопедија*, „Савремена администрација“, Београд, 1975, стр. 1079.

² *Војни лексикон*, ВИЗ, Београд, 1981, стр. 622.

³ Др Љубомир С. Стајић – Чедомир Гилановић, *Основи безбедности*, „Космос“, Београд, 1994, стр. 239–241.

⁴ Paul Wilkinson, *Political Terrorism*, Лондон, 1974.

⁵ Richard Shultz, *Concept of terrorism*, Political Terrorism, New York, 1978.

⁶ Сретен Ковачевић, *Тероризам и Југославија*, „Аркаде принт“, Београд, 1992, стр. 25–26.

⁷ Др Милан Пашански, *Савремене камиказе*, НИРО „Књижевне новине“, Београд, 1987, стр. 71–72.

⁸ Др Радослав Гађиновић, *Савремени тероризам*, „Графомарк“, Београд, 1998, стр. 49.

Несумњиво, потешкоће које су везане за дефинисање појма тероризма утицале су на тако конфузну класификацију тог суровог облика насиља. Прихватљив приступ за превазилажење такве контрадикторности у разврставању тероризма јесте да се првенствено узме у обзир чињеница да појаву тероризма условљавају објективни и субјективни чиниоци. Објективни чиниоци су карактер друштвених односа унутар држава и односи међу државама, који су често противуречни и сукобљени у блажој или оштријој форми. Међутим, пресудни су субјективни чиниоци, а то су носиоци тероризма. Реч је о томе да су многи терористички субјекти (државе или недржавни субјекти) могли да објективно спорно политичко питање решавају неоружаним методама борбе, али су се руковођени проценом да се актуелно стање може најбрже или најцелисходније променити насиљем, определили за тероризам. Осим фанатично мотивисане намере, на такву њихову одлуку утицао је ниво организованости, опремљености и оспособљености за примену насиља. С обзиром на ту основну чињеницу, приликом дефинисања и класификације тероризма треба поћи од тога да је тероризам оно што чини његов носилац, а то су: мотив који га покреће, пројектовани циљ ради чијег постизања примењује насиље, прилагођавање своје организације за агресивно деловање, стратегија коју примењује и средства која користи.

Анализа друштвеног статуса терористичког субјекта показује да он примењује тероризам да би сачувао власт или да би свргнуо актуелну власт. Према мишљењу Војина Димитријевића, терор власти је „терор одозго“ или „државни терор“, док се за терор против власти каже да је „индивидуални терор“, „терор одоздо“ или једноставно „тероризам“. Он закључује да је „терор по правилу акција оних који поседују и законодавну власт, док су индивидуални терористи несuverене особе, приватна лица, на други начин подвргнути неком правном поретку“.⁹ На основу наведених чињеница могуће је идентификовати два терористичка субјекта – државу и недржавни субјекат.

Држава хегемон, начелно, примењује тероризам против друге државе или против својих грађана који јесу или процењује да су јој политички противници. То може да чини аутономно, као чланица савеза држава, без или уз подршку дела међународне заједнице, али никада уз одобравање целокупне међународне заједнице. Држава за обе варијанте примене тероризма користи одговарајуће снаге, прецизно бира жртву над којом примењује насиље, место, време и начин како ће је напасти. При томе, увек процењује да ће изведеним актом(има) насиља изазвати највећи страх код посредних жртава напада ради постизања крајњег циља. Сличну стратегију тероризма примењује недржавни терористички субјекат. Наравно, његове могућности су много мање него државе терористе. Међутим, у случајевима када је недржавни терористички субјекат у држави жртви елеменат борбеног распореда државе агресора,

⁹ Др Војин Димитријевић, *Страховлада*, ИРО „Рад“, Београд, 1985, стр. 110–111.

ситуација је сасвим другачија. Наиме, уз свестрану инострану помоћ нарастају апетити недржавног терористичког субјекта до нивоа да је у стању да постигне крајњи циљ.

Такозвани међународни тероризам

У социологији се под појмом *заједница* подразумева постојање вредности и интереса који су заједнички свим припадницима заједнице, односно одређени степен оданости чланова заједнице. Иако се синтагма *међународна заједница* свакодневно користи, очигледна је његова неодређеност, првенствено с аспекта ко су њени припадници (чланови). Према међународном праву, државе су најзначајнији (искључиви) чланови међународне заједнице, а само постојање међународног права сведочи о заједничким вредностима и интересима.¹⁰ С обзиром на то да су државе чланице ОУН, а не коалиције држава (на пример, Северноатлантски савез) или регионалне организације (на пример, ОЕБС), исправно је сматрати да државе чине међународну заједницу. Заједничке вредности и интереси међународне заједнице конкретизовани су у Повељи Уједињених нација,¹¹ али тероризам није одређен као међународна вредност или интерес, већ се изричито забрањују употреба силе и претње силом. Та чињеница указује на вештачко протежирање појма „међународни тероризам“.

На основу наведеног, закључак је једноставан и јасан – међународна заједница се не појављује у улози терористичког субјекта, односно њеним кодексом деловања тероризам није обухваћен као метод за остваривање пројектованих циљева, што је случај с државама хегемонима или појединим недржавним субјектима. С обзиром на ту чињеницу, устаљену синтагму *међународни тероризам* треба комплексно сагледати. Наиме, атрибутом „међународни“ жели да се прикаже да ОУН користи тероризам, што она, свакако, не чини. Доказе за функционисање такве „светске терористичке државе и владе“ нико до сада није навео. Међутим, чињеница је да су државе хегемони (поједине чланице НАТО-а) придале врхунски значај тероризму у покушају да поробе свет. То своје настојање означавају као демократски процес ради успостав-

¹⁰ „Круг држава између којих је... могуће изграђивање правних норми међународног права назива се међународна заједница“ (J. Andrassy, *Међународно право*, „Школска књига“, Загреб, 1971, стр. 3).

¹¹ У члану 1 Повеље формулисана су четири основна циља ОУН: очување међународног мира и безбедности, развијање пријатељских односа међу народима на равноправној основи, остваривање међународне сарадње у интересу свих људи без обзира на расу, пол, језик и веру и обавезивање свих чланица ОУН да усклађују своје деловање ради постизања тих заједничких циљева. У члану 2 Повеље каже се да ће се ради постизања циљева наведених у члану 1 Организација и њени чланови у свом међународном деловању придржавати следећих седам принципа: 1) принципа суверене једнакости свих чланица ОУН; 2) принципа савесног испуњавања обавеза преузетих у сагласности с Повељом; 3) принципа решавања међународних спорова мирним средствима; 4) принципа учдржавања од употребе силе или претње силом; 5) принципа обавезе пружања помоћи ОУН у остваривању њених задатака; 6) принципа универзалности, и 7) принципа немешања у унутрашње послове државе.

љања „новог светског поретка“. Забрињава то што тај агресорски савез упорно покушава да своје терористичке активности против суверених држава прикаже као изнуђене и да иза њих, наводно, стоји „међународна заједница“.

Преглед дефиниција појма „међународни тероризам“ показује да су приликом његовог одређивања првенствено уважени критеријум простора (место извођења насиља) и објекат (мета) напада, а кључни елеменат (терористички субјекат) прилично је конфузно обрађен. Њихов основни недостатак је то што се у евидентном односу те сложене појаве: носилац – жртва – посматрачи – ефекти, на извешан начин замагљује улога носилаца. Будући да је носилац тероризма држава или недржавни субјекат који га примењује ради постизања конкретних циља, а не ОУН, могуће је увидети обим штетности те мањкавости у одређењу тзв. међународног тероризма. У ствари, то аргументовано указује на неодрживост означавања аутономног тероризма држава хегемона, или у дослуху с терористичким недржавним субјектима из државе жртве, против суверених држава као насиље међународне заједнице. Превиђање те битне чињенице вешто злоупотребљавају државе хегемони како би прикриле свој агресорски поход, јер им је добро познато да је идентификација актера у „међународном насиљу“ скопчана с великим потешкоћама, уз реалну могућност да целат буде проглашен невиним, а жртва окривљена за насиље.

Према Војину Димитријевићу, тероризам добија међународни карактер из два основна разлога. Први разлог је то што се самим терористичким актом у догађаје уплиће више држава, а други то што нападно то добро ужива међународну заштиту. Први је „тероризам са страним елементом а други тероризам међународног значаја“.¹² Без обзира на статус терористичког субјекта (идентификује појединца и групу или државу), елементи иностраности уносе се у терористички акт чим он, на било који начин, превазиђе границе једне државе или је нападнута вредност коју штити међународно право. Међутим, објашњавајући улогу државе као терористе Димитријевић закључује да је влада стварни налогодавац тероризма против друге државе или против својих политичких противника. Она као непосредне извршиоце ангажује државне органе и снаге или грађане државе жртве који због унутрашње политике терористички делују против своје владе. Те чињенице показују да не може бити говора о међународном, већ о државном тероризму, односно о својеврсној терористичкој агесији.

Сличну методологију у одређењу „међународног тероризма“ користи и Милан Пашански. Према њему, међународни тероризам настаје када је терористички акт изведен над вредношћу која ужива међународну заштиту, или увлачењем у терористички чин добара или грађана других земаља.¹³ Аутор је такође уважио критеријум простора, али је

¹² Др Војин Димитријевић, *Савремени облици тероризма*, „Архив за правне и друштвене науке“, Београд, 1980, стр. 21–25.

¹³ Др Милан Пашански, *исто*, стр. 8.

занемарио критеријум с аспекта носилаца. У ствари, његови ставови у вези са статусом извршилаца јасно показују да не постоји међународни тероризам.¹⁴

Уочивши да није установљена опште прихватљива дефиниција за међународни тероризам, Радослав Гафиновић га је дефинисао на следећи начин: „Међународни тероризам представља скуп међународним правом забрањених активности усмерених према појединцима, групи, држави и њеним институцијама и добрима (авиони, бродови, амбасаде и сл.) које изводе терористи појединци, терористичке организације или држава ради остваривања њихових циљева, нарушавајући тиме стабилност те државе, њеног политичког система, односно међународне заједнице, као и кршење конвенција о заштити људских права и слобода“.¹⁵ Очигледно, аутор је узео у обзир критеријум нелегитимности тероризма, који важи за све облике тероризма. На другој страни, с аспекта носилаца тероризма евидентно је да су то недржавни субјекти или државе, а не међународна заједница, што потврђује гледиште о непостојању међународног тероризма. Међутим, аутор је превидео да терористички субјекти које је навео нису међународни (ОУН није у вези са њима), и зато је неуверљив његов покушај да образложи карактеристике „међународног тероризма“ које је сврстао у више група: организованост, тајност у планирању и извођењу акција, висока стручност и специјализација кадра, симболичка примена у односу на остале облике насиља и непредвидивост терористичких акција.¹⁶

У вези с „међународним тероризмом“ значајан је и став аутора књиге *Тероризмом у нови светски поредак*:¹⁷ „Све анализе и показатељи указују на то да је кваликатив 'међународни тероризам' производ америчке администрације из периода између 60-тих и 70-тих година. Зато се и поставља питање да ли је прихватљив као главна карактеристика савременог тероризма. Мислимо да није, најмање из два разлога: први, атрибут 'међународни' асоцира на тероризам као јединствену појаву у савременим међународним односима, што он, свакако, није. Познато је да се сви данашњи тероризми не могу подводити под исту квалификацију, нити мерити истим мерилима, немају исте узроке, не носе их исте снаге, а ни циљеви им нису јединствени; други, овакав атрибут асоцира на јединствено руководство које диригује целокупним 'међународним' тероризмом.

¹⁴ „Под статусом терориста подразумевамо њихову зависност или аутономност у односу на државне органе земље, која је на неки начин, инволвирана терористичким актом. На основу овако прихваћеног статуса терориста могуће је разликовати два основна вида међународног тероризма: међудржавни или државни тероризам и транснационални тероризам, кога спроводе аутономне недржавне групе или појединци у настојању да реализују одређене политичке циљеве. Транснационални тероризам се испољава на три начина: сепаратистичко-националистички, фанатичко-религиозни и тзв. међународно-револуционарни“ (исто, стр. 9–10).

¹⁵ Радослав Ђ. Гафиновић, исто, стр. 54.

¹⁶ Исто, стр. 54–55.

¹⁷ Душан Вилић, др Бошко Тодоровић, *Тероризмом у нови светски поредак*, „Графомарк“, Београд, 1999, стр. 49.

„Доказе за постојање таквог наднационалног 'међународног' руководства нико до сада није изнео. Једино се зна да је америчка стратегија сукоба ниског интензитета укључила тероризам у своја империјална освајања, да га организује на свим оним тачкама где су њени циљеви у питању“.

Тероризам је Резолуцијом бр. 3314 Генералне скупштине ОУН, 14. децембра 1974, одређен као врста агресије. У Резолуцији су таксативно наведени акти агресије,¹⁸ а агресијом се сматра и „упућивање од стране или у име једне државе оружаних банди, група, нерегуларних војника или најамника, који против друге државе врше акте оружане силе тако озбиљно да се изједначавају са претходно побројаним активностима, или њено значајно учешће у томе“. Такво квалификовање тероризма (агресијом) резултат је распрострањене праксе држава хегемона да, посредством тероризма, супротно циљевима и принципима Повеље ОУН,¹⁹ покушавају да остваре своје агресорске циљеве.

С обзиром на наведене чињенице, очигледно је да државе хегемони смишљено покушавају да под видом „међународног тероризма“ изводе оружаном насиље против суверених држава. Оптималан услов за извођење такве специфичне (терористичке) агресије, која није „међународни тероризам“, како је неосновано означавају у теорији, јесте свеобухватна спрега између државе агресора и невладиног терористичког субјекта у држави објекту агресије. Начелно, њихово савезништво се огледа у следећем: држава агресор пружа несобичну обавештајну, дипломатско-политичку, медијску, војностручну, финансијску, материјалну, оружану и друге врсте помоћи невладином терористичком субјекту у држави жртви напада ради спровођења физичког насиља против матичне владе како би постигао крајњи циљ. Уколико, упркос томе, терористичка агресија крене у нежељеном правцу, зависно од процене одбрамбене моћи државе жртве, да би спровела свој план до краја држава агресор се опредељује за једну од следећих варијаната: ангажовањем властитих оружаних снага изводи војну агресију,²⁰ наставља да пружа разне врсте помоћи невладином терористичком субјекту²¹ или потпуно обуставља агресију.

¹⁸ „Инвазија или напад оружаних снага једне државе на територији друге државе..., бомбардовање територије једне државе..., блокада лука или обала..., напад копнених снага једне државе... итд.“ *General Assembly – „Twenty-ninth Session, 3314“*, Definition of Aggression, стр. 142.

¹⁹ Декларацијом бр. 2131, од 21. децембра 1965. Генерална скупштина ОУН, између осталог, наложила је државама: „Ниједна држава неће организовати, помагати, подстицати, финансирати, подстрекавати или толерисати сврхавање не, *терористичке* или оружане активности усмерене на насилно свргавање режима друге државе или мешање у грађански сукоб у другој држави“.

²⁰ Проценивши да терористичке банде албанских терориста на Косову и Метохији немају никаквих изгледа да принуде СРЈ да се повинује њиховим захтевима, званичници НАТО-а донели су одлуку да изведу агресију на СР Југославију. За време агресије, од 24. марта до 10. јуна 1999, НАТО је пружао снажну ваздухопловну подршку албанским терористима.

²¹ На састанку ОЕБС-а (18. и 19. новембра 1999) у Истанбулу Русија је одлучно одбацила захтев чланица НАТО-а да се у Чеченији размести посматрачка мисија ОЕБС-а, која би посредовала у сукобу између чеченских терориста и Русије. У ту сврху, председавајући ОЕБС-а Кнут Волебек посетио је Москву

Колико држава и недржавних терористичких субјеката може да буде умешано у терористички акт који с аспекта простора на којем се одвија има обележја „међународног тероризма“, а у суштини је само једно у низу дејстава терористичке агресије држава хегемона показатељом на примеру неколико карактеристичних случајева.

А) У периоду од 16. до 19. јула 1998. граничари Војске Југославије (ВЈ) осујетили су шест покушаја терористичких група албанских сепаратиста са Косова и Метохије да илегално, а после откривања и насилно, уђу из Албаније у СР Југославију. Групе су имале око 1.000 терориста (Албанци са Косова и Метохије и страни плаћеници из Саудијске Арабије, Јемена, Албаније, Македоније и других земаља), а пробој југословенско-албанске границе покушале су у зони одговорности караула ВЈ „Ђеравица“ и „Кошаре“, општина Ђаковица. Граничари ВЈ, приликом спречавања њиховог убацивања у земљу неутралисали су више од 200 терориста, међу којима је било и двадесетак муцахедина из појединих арапских земаља. Заплењено је осам минобацача калибра 60 и 82 mm, два бестрајна топа, четири ручна бацача, два противавионска митраљеза 12,7 mm, 210 пушака, 21 митраљез, 62 mine за ручни бацач 40 mm, 594 комада ручних одбрамбених бомби, 127.000 метака разних калибара за пушке и друга убојна средства.

Изјавама ухапшених терориста и документима пронађеним код погинулих терориста потврђена су сазнања о томе да су Албанија и многе западноевропске земље вишеструко ангажоване у припремању те терористичке формације. Вођа терористичке „интернационалне“ банде, јачине око 300 терориста, која је разбијена у рејону карауле „Ђеравица“ био је Алија Рабити, из села Црнолице код Прешева. У његовом дневнику је, између осталог, записано да је двадесетак муцахедина регрутовано у Немачкој, а потом пребачено у Албанију.²²

Окупљеним терористима у Тропоји, на северу Албаније, власти Албаније су организовале седмодневну обуку и за време промотивне смотре (17. јула у 15 часова) изразиле захвалност што ће својим упадом у СРЈ повратити снагу малаксалим терористичким бандама албанских сепаратиста на Косову и Метохији. Због тога су их разврстали у групе јачине од 15 до 80 бандита и свакој од њих одредили место деловања

30. новембра 1999, али је посета била неуспешна. Убрзо потом (3. децембра 1999) Савет НАТО-а издао је саопштење којим је осудио Русију због „прекомерне употребе силе“ у Чеченији.

²² „У Минхену код извесног Баба Хаџи, преузео сам 3. јула у 22 сата муцахедине, укрцао их у седам возила и кренуо према Барију у Италији. Из луке Бари бродом смо се пребацили до Драча у Албанији. За прелазак преко италијанско-албанске луке биле су довољне возачке дозволе издате у Немачкој. Из Драча, веза под псеудонимом Хаџ Бабај, одвео нас је у село Гољем недалеко од луке. Ту нас је чекало 50-так припадника 'ОВК'. Одатле су нас пребацили у Тирану, где су нас припремали два дана и потом смо отпутовали у Тропоју. Ту су већ били пристигли 'интернационалци' из Швајцарске и Немачке“.

после убацивања на Косово и Метохију (Малишево, Кијево, Дреница, Јуник итд.).

У тај терористички акт без преседана било је уплетено најмање осам држава (четири које су омогућиле терористима да несметано користе њихову територију и пет чији су држављани били у саставу терористичких банди) и СРЈ, чији су суверенитет (заштићена међународна вредност) напали терористи. Тај терористички акт садржи сва обележја акта који се у теорији означава као „међународни тероризам“ (тероризам са страним елементом и међународног значаја). Међутим, с обзиром на то да су терористичке банде албанских сепаратиста са Косова и Метохије само у рејону карауле ВЈ „Кошаре“ у периоду од 23. априла до 6. октобра 1998. покушале 29 пута да илегално или насилно у оба правца пређу преко југословенско-албанске границе,²³ у чему су имали свеобухватну подршку Албаније, наведених и других земаља, првенствено САД, потпуно је јасно да није реч о „међународном тероризму“ већ о континуираној агресији НАТО-а и Албаније на СР Југославију. Не оскудева се у доказима о томе да су САД и Немачка, а не међународна заједница, како то покушава да се прикаже, носиоци терористичке агресије против СРЈ, а остале земље саучествују у њој зависно од захтева Сједињених Држава. Поуздан показатељ томе јесте ангажованост наводно најтраженијег терористе на листи САД (Осама бин Ладен) у обучавању, наоружавању и учењу радикалном исламу припадника терористичке „ОВК“, наравно по налогу и под контролом Сједињених Америчких Држава.²⁴ Иначе, Осаму бин Ладена је створила ЦИА и максимално искористила за борбу против интервентног војног контингента бившег Совјетског Савеза у Авганистану. Према изјави (27. август 1999) председника Либијске Цамахирије Моамера ел Гадафија, за дневни лист „Ал-хајат“, Осама бин Ладен је један од наивних

²³ Мр Милан Мијалковски, *Злочини и заблуде албанских сепаратиста*, НИЦ „Војска“, Београд, 1999, стр. 97.

²⁴ „Осама бин Ладен могао би наћи уточиште у једној од три земље које је помагао – Космет, Чеченија и (јужни) Филипини. Преко Осаме бин Ладена у Албанију, односно на Космет, последњих месеци стижу муџахедини и оружје за терористичку ослободилачку војску Косова“ (пакистански лист „Фронтлијер пост“, 15. фебруар 1999).

„Осама бин Ладен располаже са више хиљада албанских пасоша који су украдени из магацина у Мулету, Албанија. Иначе бројеви свих украдених пасоша су избрисани из службених архива и самим тим веома употребљиви у терористичким круговима“, изјавио је 4. марта 1999. шеф албанске тајне службе СИК Фатос Кљаси, а пренео лист „Газета Шниптаре“.

„У околини градова Корча и Подградец у Албанији налази се око 500 муџахедина из арапских земаља којима командује терориста Осама бин Ладен“ (Танјуг, 9. април 1999).

„Чланови сепаратистичке ОВК обучавали су се у камповима које води исламски вођа Осама бин Ладен. Ти центри за обучавање се налазе у Авганистану и БиХ“ („Вашингтон пост“, 4. мај 1999).

У чланку под насловом „САД благословице цихад у свету“ бугарски лист „Труд“ (16. август 1999) тврди да је терориста Ајман ал Замахири, Бин Ладенова „десна рука“, који је пре неколико година покушао атентат на председника Египта, командовао сепаратистичко-терористичком организацијом тзв. ОВК.

муслимана које су изродиле Сједињене Државе. После терористичких напада (7. август 1998) на амбасаде САД у Кенији и Танзанији које су, наводно, извели следбеници Осама бин Ладена, САД расписале су награду од пет милиона долара за информацију која би помогла да се он ухапси. Будући да су Пакистан, Саудијска Арабија и Уједињени Арапски Емирати једине државе које признају власт Талибана у Авганистану, где се наводно скрива Осама бин Ладен, то довољно разоткрива обману коју пласирају Сједињене Државе. Наиме, те три државе су поуздани амерички савезници, а бројни докази потврђују њихову умешаност у агресију против Русије у Закавказју, у којој Осама бин Ладен има истакнуту улогу. Такве проверене чињенице као и Ладенов боравак у Албанији након што је проглашен за непријатеља број један САД (сада у Албанији повремено хапсе поједине његове присталице), аргументовано указују на покушај стварања уверљиве слике о његовом „одметништву“ од Сједињених Држава. У суштини, све се то чини да би се преварила Русија, односно да би НАТО, под изговором „међународног тероризма“, извео терористичку агресију против Русије према моделу који је проверио на СР Југославији.

В) Резултати противтерористичке операције коју су почетком августа 1999. отпочеле руске оружане снаге у Закавказју, између осталог, разоткрили су индиректну умешаност САД и појединих исламских земаља, у распламсавању насиља на том простору, првенствено посредством „међународног“ терористе Осама бин Ладена. Због доказане уплетености у сукоб више земаља (Авганистан, Пакистан, Саудијска Арабија, Турска, САД и друге), према ономе шта се подразумева под појмом „међународни тероризам“ чини се несумњиво да је у питању такво „међународно“ зло. Међутим, када се узму у обзир и друге чињенице, евидентно је да је реч о својеврсној терористичкој агресији. Њени непосредни носиоци су исламски екстремисти, из десетак исламских земаља, које је пре двадесетак година регрутовала обавештајна служба САД за борбу против совјетских трупа у Авганистану. Америчкој ЦИА у регрутовању, наоружавању и оспособљавању исламских терориста здушно су помогле истоветне службе Пакистана и Саудијске Арабије. То терористичко језгро, које је наредних година систематски ојачавано и практично проверавано, привидно у функцији стварања светске исламске државе, у суштини је примењивало насиље ради јачања америчких позиција у свету, а у последњих десетак година и на Балкану и у Закавказју. Такву подмуклу улогу САД у збивањима у Закавказју разоткривају и поједини амерички интелектуалци.²⁵

²⁵ „Евроазијски Балкан укључује девет земаља: Казахстан, Киргистан, Тацикистан, Узбекистан, Туркменистан, Азербејџан, Јерменија, Грузија и Авганистан... Овај простор се од своје спољашне зоне разликује по једној важној карактеристици: у њему постоји вакуум моћи... Америчка моћ је у тој регији коначни арбитар... Ове земље призивају посредовање моћних суседа... У евроазијском Балкану је огромна концентрација природног гаса и нафтних резерви, уз важне минерале, укључујући и злато“ (Збигњев Бжежински, *Велика шаховска табла*, ЦИД, Подгорица, 1999, стр. 117–119).

Елеменат иностраности „међународног тероризма“ у Закавказју потврђују бројне чињенице. На пример, у Чеченији је после оружане побуне против Русије (1994–1996) остало неколико хиљада исламских терориста, којима командује Саудијац палестинско-јорданског порекла Хатаб. Он је у марту 1999, заједно са терористичким вођама (Ваху Арсанов, Шамил Басајев и Салман Радужев), за којим је Русија расписала потернице покушао насилно да свргне с власти Аслана Масхадова, председника „независне“ Чеченије. Масхадов, који је прогласио Чеченију исламском и намеравао да отпочне дијалог с Русијом о решавању неких кључних питања, очигледно „некоме“ није одговарао, па своје миротворно опредељење умало није платио главом (21. марта 1999. у подметнутој експлозији уништен је његов аутомобил). Поводом тога, Масхадов је у свом говору у централној џамији у Грозном, између осталог, рекао да неће више трпети Пакистанце и Арапе који су дошли у Чеченију „не да би у републици применили закон Алаха, већ да би поделили у групе чеченску заједницу“.

Из Чеченије је у Дагестан, 7. августа 1999, упало око 500 терориста и заузело два села. У тој групи преовлађивали су Арапи, Таџидзи и Узбеци, а био је и изванредан број Дагестанаца. До половине септембра руске и дагестанске војно-полицијске снаге су протерале терористе из Дагестана. У међувремену, чеченски терористи су извели неколико терористичких акција у Москви и у другим градовима Русије. На пример, 4. септембра, активирањем експлозива у аутомобилу у гаражи испод једне зграде у Бујнакску, убили су више од 60 лица, међу којима 21 дете и 18 жена руских официра. У Москви је 8. септембра званично потврђено да се иза оружаног сукоба у Дагестану крију чеченски сепаратисти и „међународни терористи“. Агенција ИТАР-ТААС саопштила је: „Руке Бин Ладена су директно умешане у најновија збивања у Дагестану и северној Осетији, односно у терористичку акцију у месту Бујнакск. У борбама у Дагестану, које се из дана у дан појачавају, учествују и муџахедини из Пакистана, Авганистана и Турске. Фанатичне муслимане вахабите – који се боре за повратак шеријата у Дагестан, војно обучава и финансира Саудијска Арабија“.

Руске федералне трупе су 15. октобра 1999. отпочеле другу етапу противтерористичке операције с намером да „потпуно окруже и униште преостале бандитске формације у Чеченији“. Саопштења која су давана у вези са сукобом показивала су да је реч о смишљеној агресији држава хегемона предвођених САД, а не о некаквом „међународном тероризму“.

Представник МУП-а Русије, 6. септембра 1999, изјавио је да је чеченски исламски вођа Шамил Басајев добио 25 милиона долара од

„Терористичка организација НАТО, уз подршку САД, већ отворено усмерава нове конфликте између православаца и муслимана у нафтом богатом Каспијском региону“ (Царет Израел, сарадник Института за подстицање новинарске објективности САД, у интервјуу 10. јуна 1999. софијском дневнику „Дума“).

донатора из Саудијске Арабије и Пакистана, међу којима Осама бин Ладен има значајну улогу.²⁶ Према руским обавештајним подацима, око 100 арапских екстремиста пребацило се из базе за обуку у Авганистану Баар-2 и придружило чеченским терористима, а Бин Ладен планира да пребаци још 50 својих бораца из базе Пешавар у Пакистан и Чеченију.²⁷ Заменик министра унутрашњих послова Русије, генерал Игор Зубов, на конференцији за новинаре (22. септембар 1999) у Москви, између осталог, изјавио је: „Све су чешићи покушаји да се у Чеченију пребаце плаћеници са Космета и из Авганистана. На територији Турске сада се формирају одреди плаћеника, који ће у Чеченију покушати да се пребаце преко Азербејџана. Само у Јордану је прикупљено око 20 милиона долара као помоћ чеченским муџахединима“. Руски министар унутрашњих послова за време посете Вашингтону (30. октобар 1999), изјавио је да се у Чеченији против руских федералних снага боре не само чеченски сепаратисти него и бројни добро организовани плаћеници – арапски, турски и албански терористи, као и то да екстремисти у међусобној комуникацији користе сателитске везе, уз помоћ најмодернијих техничких средстава, која су добили из центара међународног тероризма у иностранству.

У Грузији, на самој граници с Чеченијом, налази се комуникациони центар чеченских терориста. Преко чеченско-грузијске границе увелико се транспортује оружје за побуњенике, као и новац за плаћенике, којих у побуњеној републици има све више. Чеченским сепаратистима се непрестано придружују нови терористи, обучени у илегалним центрима и организацијама у Авганистану, Пакистану, на Средњем истоку, у Западној Европи и Америци, изјавио је 26. новембра 1999, на конференцији за новинаре, заменик шефа Генералштаба руских оружаних снага генерал Валериј Манилов. Да је реч о перфидној терористичкој агресији САД против Русије потврђује и навод бившег председника Врховног совјета Русије Руслана Хазбулатова. Он је московском листу „Аргументи-факти“ (28. октобар 1999), на питање да ли је у Дагестану и Чеченији Бин Ладенов новац, одговорио: „Сада се, додуше опрезно, мора признати да је он сарадник ЦИА. Зато оно што се сада догађа у Чеченији и Дагестану стопроцентно одговара америчким стратешким интересима“.

Сличних примера има много. Комплексна анализа сваког од њих омогућава да се систематски потврђује став да је неосновано да се терористичке агресије међу државама називају тероризмом и да се третирају као облик тероризма (међународни).

Закључак

Синтагма „међународни тероризам“ често се употребљава за означавање насиља између држава које има сва обележја агресије. Таква

²⁶ Танјуг (пренела „Политика“, 7. септембра 1999).

²⁷ „Политика“, 21. септембар 1999.

забуна је несумњиво настала због тога што се, уместо да се приликом одређења појма „тероризам“ приоритетно уважи критеријум о друштвеном статусу (позицији) онога ко се служи тероризмом (носиоца), тај облик насиља класификује с обзиром на његове друге конститутивне елементе: простор, мотиве, облике испољавања итд.

Теоријска сазнања и анализе бројних случајева испољавања тероризма на многим локалитетима у свету омогућавају да се без већих потешкоћа идентификују два терористичка субјекта (носиоци тероризма) – држава и недржавни субјекат. Такође, евидентно је да терористички субјекти проводе насиље над објектом (жртва) аутономно или договорно. У случајевима када је остварена функционална спрега између државе терористе и недржавног терористичког субјекта из државе објекта напада такав облик тероризма има сва обележја агресије.

С обзиром на то да је међународна заједница оличена у ОУН (државе су њене чланице) и да су њени заједнички интереси и вредности, као и начин њиховог остваривања, очувања и унапређења формулисани у Повељи ОУН, а посебно то да тероризам није регистрован као вредност међународне заједнице, неоснована је употреба синтагме „међународни тероризам“. Наиме, њоме би требало називати неку вредност или стратегију коју ОУН примењује ради њеног постизања или очувања, а то свакако није тероризам. Међутим, забрињава чињеница да државе хегемони покушавају да под „међународним тероризмом“ изводе типичну агресију против суверених држава ради изнуђивања неприхватљивих уступака. Та тенденција је посебно опасна због безобзирног настојања тих држава да злоупотребе ОУН, односно да обезбеде легитимитет за извођење агресије. У вези с тим, карактеристичан пример је недопустиво инертан однос генералног секретара ОУН Кофија Анана према бескрупулозној терористичкој агресији водећих чланица НАТО-а и терористичких банди албанских сепаратиста са Косова и Метохије против СР Југославије. Таквим понашањем Кофи Анан је у великој мери компромитовао ОУН, и уколико не покаже одлучност и истрајност у томе да Мисија ОУН на Косову и Метохији доследно испоштује Резолуцију бр. 1244 Савета безбедности, углед ОУН биће потпуно уништен.

Ефикасан начин за спречавање покушаја држава хегемона удружених у савезе да своје агресорске походе подводе под плашт ОУН јесте онемогућавање војним савезима да учествују у мировним и хуманитарним мисијама Уједињених нација. Образложење за такав став је једноставно – изнимни су војни савези који су опредељени за очување мира. Ту тезу драстично потврђује НАТО, који је посредством албанских терориста на Косову и Метохији створио услове за континуирано угрожавање виталних вредности СР Југославије (од 10. јуна 1999. и под окриљем ОУН).

Очигледно је да су правдољубиве земље и народи прозрели терористичку опредељеност НАТО-а, с једне стране, и настојање да се тој врсти насиља обезбеди легитимитет у СБ ОУН, са друге стране. Због тога те земље одбијају да прихвате инострано посредовање у „неутралисању“ актуелних конфликта унутар својих граница. Током 1999. године такву одлучност су показале Индија, у вези с тзв. кашмирским питањем, и Русија, поводом „међународног тероризма“ у Закавказју. Верује се да ће се ОУН у блиској будућности вратити својим изворним циљевима и принципима деловања, односно да ће онемогућити поједине своје чланице да, кријући се иза наводног међународног тероризма, изводе разне врсте агресије против суверених држава.